

Utrikesutskottet

Statsrådets redogörelse till riksdagen om Försvarsmaktens deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid 2026

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse till riksdagen om Försvarsmaktens deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid 2026 (SRR 3/2025 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande och till försvarsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- försvarsutskottet FsUU 8/2025 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre avdelningstabsofficer Antti Rajahalme, försvarsministeriet
- utrikessekreterare Maria Kauko, utrikesministeriet
- kommendör Ville Suominen, Huvudstaben.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Statsrådet har lämnat en redogörelse enligt 3 § i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet (418/2017) om Försvarsmaktens deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid 2026.

(2) Statsrådet hör riksdagen i ärendet genom ett redogörelseförfarande. Grunderna för förfarandet utreds omsorgsfullt i redogörelsen. Utskottet har ingenting att invända mot det valda beslutsförfarandet. Riksdagen hördes genom ett redogörelseförfarande i fråga om deltagandet i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid också 2024 och 2025.

(3) Uppgifterna i Natos kollektiva försvar i fredstid är en viktig del av Natos grundtanke, enligt vilken alla allierade förbereder sig på att stödja varandra i genomförandet av avskräckning och

Betänkande UtUB 5/2025 rd

försvar inom hela alliansens område. Genom att upprätthålla dessa funktioner i fredstid visar Nato beredskap och försvarsförmåga. Rysslands anfallskrig och det därmed försvagade säkerhetsläget i Europa har ökat betydelsen av dessa uppgifter.

(4) Natos uppgifter i fredstid genomförs med hjälp av de framskjutna markstyrkorna (Forward Land Forces), de stående marina styrkorna (Standing Nato Maritime Group, SNMG och Standing Nato Mine Counter Measures Group, SNMCMG) samt luftrumsövervakningen och incidentberedskapen (Air Policing) och det stärkta luftförsvaret under fredstid (Air Shielding). Redogörelsen innehåller en beskrivning av dessa uppgifter.

(5) Enligt utredning har deltagandet i Natos uppgifter i fredstid gett Finland konkret erfarenhet av verksamhet i Natooperationer, utvecklat förmågorna, främjat Finlands integration i Nato och intensifierat relationerna mellan de allierade länderna. Utrikesutskottet välkomnar detta och anser att det är viktigt för Finland att konkret visa engagemang och ansvar för alliansens avskräckning och försvar genom att också delta i alliansens fredstida uppgifter.

Finlands deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid 2026

(6) Avsikten är att Försvarsmakten som en del av Natos kollektiva försvar i fredstid ska delta i uppgifter inom den stående fartygsstyrkan SNMG1 inom Natos marina ansvarsområde med högst 40 personer 2026. Det innebär deltagande med ett fartyg av Hamina-klass i högst tre månader 2026 samt eventuellt deltagande med högst fyra soldater under 2026 i styrkans stabsuppgifter på dess ledningsfartyg.

(7) Försvarsmakten har också för avsikt att delta med högst 40 personer i de uppgifter som den stående minröjningsstyrkan SNMCMG1 utför inom Natos marina ansvarsområde 2026. Detta innebär deltagande med ett fartyg av Katanpää-klass i högst sex månader 2026 samt ett eventuellt deltagande med högst fyra soldater i stabsuppgifter på styrkans ledningsfartyg under 2026.

(8) Insatsområdet för soldaterna på fartygen av både Hamina-klass och Katanpää-klass och på ledningsfartygen omfattar hela alliansens marina ansvarsområde, det vill säga Atlanten, Östersjön, Nordsjön, Medelhavet och Svarta havet. Avsikten är dock att deltagandet i första hand ska genomföras på Östersjön och, i de fall där styrkans verksamhet kräver det, också på Nordsjön och Nordatlanten, med beaktande av fartygsklassens begränsningar för användningen.

(9) Avsikten är att deltagandet i fråga om båda fartygen ska ske med stamanställd fartygspersonal och avtalsbundna soldater som anställs ur reserven. Utskottet påpekar att försvarsutskottet i sitt utlåtande ser det som viktigt att Försvarsmakten enligt redogörelsen kan dra tillbaka respektive fartyg från uppgifterna, om det nationella försvaret så kräver (reverse Transfer of Authority). (FsUU 8/2025 rd)

(10) Försvarsmakten har inte för avsikt att delta i Natos markstyrkors uppgifter i andra allierade länder 2026. I redogörelsen motiveras detta med att i det nuvarande säkerhetspolitiska läget skapar Finlands ställning som ett land på alliansens östra flank en konstellation där det är ändamålsenligt att koncentrera markstyrkornas verksamhet till Finlands territorium. Utskottet instämmer i försvarsutskottets utlåtande, där utskottet menar att Finlands återhållsamma linje när det gäller

Betänkande UtUB 5/2025 rd

markstyrkor är motiverad. Utskottet lyfter också fram det relevanta faktum att användningen av reservister i Natos uppdrag under freds- och kristid i sin tur är förknippad med flera öppna lagstiftningsfrågor och frågor som gäller anställningsvillkoren och som ännu inte har lösts. (FsUU 8/2025 rd, stycke 8)

(11) Försvarsmakten har heller inte för avsikt att delta i uppgifter inom Natos luftförsvar i andra allierade länder 2026, står det i redogörelsen. Detta eftersom F-35-materielen kommer att börjas tas i bruk då.

Hotbedömningar och befogenheter att använda maktmedel

(12) Av redogörelsen framgår att verksamheten inom Natos stående marina styrkor inte utsätts för något särskilt hot i jämförelse med normal internationell övningsverksamhet eller normala nationella uppgifter för att övervaka och säkra den territoriella integriteten. De mest sannolika riskerna hänför sig till händelser som äventyrar säkerheten under operationen, insjuknanden eller olycksfall i sjötjänst, särskilt under svåra sjöförhållanden på Nordsjön och Nordatlanten. Under rättelsehotet mot verksamheten är konstant och hotnivån hög, men skiljer sig inte avsevärt från underrättelsehotet mot den nationella verksamheten.

(13) Redogörelsen bedömer att det direkta militära hotet på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten för närvarande är lågt. Utskottet anser att denna uppfattning är motiverad, men påpekar att man vid planeringen av verksamheten alltid måste beakta att situationen kan eskalera snabbt. Också förändringar i säkerhetsläget är möjliga, och i ett eventuellt skärpt säkerhetsläge kan ett direkt militärt hot mot Natos marina styrkor inte uteslutas.

(14) I hotbedömningarna bör det också beaktas att Natos stående flott- och minröjningsstyrkor står under Natos ledning och vid behov i enlighet med Natorådets beslut står till förfogande för alla uppgifter inom alliansen, inklusive snabbinsatsstyrkorna. Också de uppgifter som planerats för de finländska fartygen inom Natos stående flott- och minröjningsstyrkor kan således under vissa omständigheter ändras, om situationen kräver det. Detta kan vara förknippat med avsevärda hotbedömningar.

(15) I verksamheten för Natos stående flottstyrkor (SNMG och SNMCMG) iaktas de befogenheter som godkänts av Nordatlantiska rådet (Nato Rules of Engagement, ROE) och utifrån vilka det för fartygsstyrkan har formulerats en egen order om användning av maktmedel som gör det möjligt för dem att tillgripa vapenmakt för att skydda den samlade flottstyrkans verksamhet mot hot som den utsätts för. För eventuell användning av vapenmakt på nationalstaternas territorialvatten ansvarar alltid den nationalstat som äger territorialvattnet, utom när det rör sig om omedelbart självförsvar.

Kostnaderna för Finlands deltagande

(16) De totala kostnaderna för deltagandet i insatsen beräknas i redogörelsen uppgå till cirka 8,8 miljoner euro. Summan gäller dels deltagande i den stående flottstyrkans uppgifter med ett fartyg av Hamina-klass samt i uppgifter inom staben för styrkan, sammanlagt cirka 3,3 miljoner euro,

Betänkande UtUB 5/2025 rd

dels deltagande i den stående minröjningsstyrkans uppgifter med ett fartyg av Katanpää-klass samt i uppgifter inom staben för styrkan, totalt cirka 5,5 miljoner euro.

(17) Kostnaderna har beräknats utifrån den nuvarande planen enligt antagandet att fartyget av Hamina-klass deltar under ungefär en månads tid och fartyget av Katanpää-klass deltar under ungefär tre månaders tid. Det är möjligt att planen ändras, och om fartygen deltar den maximitid som anges i redogörelsen blir merkostnaden för fartyget av Hamina-klass tre gånger så stor (+ 2,6 miljoner euro) och för fartyget av Katanpää-klass dubbelt så stor (+ 4,3 miljoner euro).

(18) Deltagandet i Natos kollektiva försvar i fredstid finansieras med anslag under försvarsministeriets förvaltningsområde. Behovet av tilläggsanslag till följd av deltagandet behandlas i samband med beredningen av tilläggsbudgeten.

Slutsatser

(19) Utskottet ställer sig bakom statsrådets förslag om Försvarsmaktens deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid 2026.

(20) Det är enligt utskottet viktigt att Finland konkret visar engagemang och ansvarstagande i fråga om alliansens avskräckning och försvarsberedskap. Deltagandet i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid är en viktig del av Finlands verksamhetsprofil som medlemsland i Nato. Aktivt deltagande i dessa uppgifter signalerar enighet och stärker avskräckningen. Deltagandet i flottstyrkans och minröjningsstyrkans uppdrag i första hand på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten visar att vi tar ansvar i synnerhet för säkerheten i Finlands närområde.

(21) Utskottet konstaterar att även om den hotbedömning som på förhand gjorts beträffande uppgifterna är låg, kan situationen förändras snabbt i den nuvarande säkerhetspolitiska miljön. Utskottet förutsätter att statsrådet informerar riksdagen på behörigt sätt om hotbedömningen i fråga om utförandet av uppgifterna eller planerna på användningen av trupperna ändras avsevärt på grund av förändringar i säkerhetsläget.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av redogörelse SRR 3/2025 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av redogörelsen.

Betänkande UtUB 5/2025 rd

Helsingfors 2.10.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
medlem Eva Biaudet sv
medlem Pekka Haavisto gröna
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Antti Kaikkonen cent
medlem Atte Kaleva saml
medlem Pia Kauma saml
medlem Antti Lindtman sd
medlem Wille Rydman saf
medlem Jenna Simula saf
medlem Ville Skinnari sd
ersättare Tuula Väättäinen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.